

Intervju guvernera Fehmi Mehmeti za Klan Kosova

Klan Kosova: Kakav je bio uticaj ekonomskih paketa od miliona dolara koje je vlada uvela u ekonomiju, a takođe i od povlačenja 10 odsto sredstava iz Penzijskog štednog fonda?

Guverner Mehmeti: Nesumnjivo je da se procenjuje da su ekonomski paketi i povlačenje 10 odsto sredstava iz Penzijskog štednog fonda ublažili negativne efekte na ekonomiju izazvane pandemijom Covid-19.

Klan Kosova: Kolika je kamatna stopa na zajmove danas na Kosovu i koliki je broj finansijskih institucija koje posluju u zemlji?

Guverner Mehmeti: Kamatne stope na zajmove nastavile su trend pada, padajući na 6,0 procenta sa 6,4 procenta u istom periodu prošle godine, što ukazuje na kontinuirano olakšavanje pristupa bankarskom finansiranju. Struktura finansijskog sistema sastoji se od ukupno 121 finansijske institucije, koje su licencirane i registrovane, kao i obavljaju svoje aktivnosti na Kosovu na osnovu zakona koji se primenjuju u Republici Kosovo i regulatornog okvira na snazi u CBK.

Klan Kosova: Godina 2020. prema zvaničnim izveštajima, obeležila je 7,2 procenata ekonomskog pada. Kako je započela 2021. godina u ekonomskom smislu, da li će se ekonomija uspeti oporaviti tokom ove godine i koji može biti maksimalni ekonomski rast ove godine?

Guverner Mehmeti: Dosadašnje procene pokazale su ekonomski pad od 7,2% za 2020. godinu, ali ove procene se preispituju s obzirom na veliki priliv poseta naše dijaspore tokom novogodišnjih praznika, što je moglo donekle poboljšati situaciju u poređenju sa početnim predviđanjima. Što se tiče 2021. godine, nažalost problemi sa pandemijom su i dalje prisutni, ali ekonomija je generalno otvorena, pa ako se nastavi ovim tempom možemo reći da se očekuje da će godina biti pozitivnija za ekonomiju od prethodne godine. Štaviše, očekuje se da će i olakšavanje pristupa finansijama za privatni sektor putem šeme kreditnih garancija igrati važnu ulogu u podsticanju ekonomske aktivnosti. Međutim, učinak ekonomije tokom ove godine takođe će biti usko povezan sa razvojem događaja oko pandemije, stoga što pre prebrodimo probleme sa pandemijom, to će se ekonomija pre vratiti u normalnost i rast.

Klan Kosova: S obzirom na situaciju sa pandemijom, kakvo je bilo funkcionisanje finansijskog sistema u zemlji?

Guverner Mehmeti: Ekonomska kriza zatekla je bankarski sektor Kosova u vrlo zdravom stanju, okarakterisan visokim stepenom likvidnosti, visokim nivoom kapitalizacije i sa vrlo dobrim kvalitetom kreditnog portfelja sa udelom od nešto više od 2 procenta loših kredita. To je bankarskom sektoru omogućilo ne samo da izdrži povećane rizike, već i da igra ključnu ulogu u procesu ekonomskog oporavka. Doprinos bankarskog sektora podršci ekonomiji bio je veoma važan u pogledu kontinuiranog kreditiranja, uprkos povećanju nivoa rizika sa kojima su se banke suočavavale. Tokom 2020. godine vrednost novih kredita koje je izdao bankarski sektor iznosila je 1,47 milijardi evra, dok je ukupna vrednost aktivnih kredita u bankarskom sektoru u decembru 2020. godine iznosila 3,246 milijardi evra, što predstavlja godišnji porast od 7,1% procenata.

Trenutno, i nakon preduzimanja svih ovih ne baš uobičajenih mera za bankarski sektor i sa ekonomijom koja je u fazi recesije, bankarski sektor Kosova nastavlja da ima visok nivo stabilnosti i spreman je da igra svoju ključnu ulogu u procesu ekonomskog oporavka. Paket ekonomskog oporavka koji je usvojila

Skupština Kosova u decembru prošle godine predviđa veoma važnu ulogu za bankarski sektor. Veoma važan deo ovog paketa zasnovan je na šemama kreditnih garancija i subvencionisanja kamatnih stopa, koje će olakšati i poboljšati protok bankarskog finansiranja ka ekonomiji zemlje.

Ukupna aktiva bankarskog sektora nastavila je trend rasta tokom ove godine, dostigavši vrednost od 5,35 milijardi evra, što predstavlja godišnji porast od 12,6 procenata. Bankarski sektor i dalje uživa veliko poverenje javnosti, što se takođe izražava kontinuiranim rastom depozita. U decembru 2020. godine ukupna vrednost depozita iznosila je oko 4,36 milijardi evra, što predstavlja godišnji porast od 11,5 procenata. Kamatne stope na kredite nastavile su da opadaju, padajući na 6,0 odsto sa 6,4 odsto u istom periodu prošle godine, što ukazuje na kontinuirano olakšavanje pristupa bankarskom finansiranju. Pokazatelji finansijskog zdravlja i dalje pokazuju visok nivo održivosti ovog sektora u svim aspektima. Vredi napomenuti dobar kvalitet kreditnog portfelja sa stopom loših kredita od samo 2,7 odsto, što je zabeležilo porast u odnosu na prošlu godinu kada je bila 2,0 odsto. Pokrivenost loših kredita sa provizijama za kreditne gubitke i dalje je u visokom nivou od 141,4 odsto, što ukazuje na adekvatan nivo provizija u bankarskom sektoru.

Bankarski sektor i dalje ima visok nivo adekvatnosti kapitala od 16,5 procenata u oktobru 2020. godine, u poređenju sa 15,9 procenata u prethodnoj godini, koji i dalje ostaje znatno iznad minimalnog regulatornog nivoa od 12,0 procenata. Položaj likvidnosti bankarskog sektora i dalje je u visokom nivou. Odnos likvidne aktive prema kratkoročnim obavezama u decembru 2020. godine iznosio je 39,8 odsto, što je bilo visoko iznad potrebnog regulatornog minimuma od 25,0 procenata.

Klan Kosova: Kolika je vrednost stranih direktnih investicija u poslednje 3 godine i kakav je njihov uticaj na našu ekonomiju?

Guverner Mehmeti: Ukupna vrednost stranih direktnih investicija tokom poslednje tri godine iznosila je 848,5 miliona evra. Vredi napomenuti da su, uprkos teškoj situaciji sa pandemijom, strane investicije prošle godine imale trend porasta i iznosile su 321,7 miliona evra u poređenju sa 254,6 miliona evra u prethodnoj godini. Strane investicije igraju važnu ulogu u ekonomskom razvoju bilo koje zemlje, ali njihova vrednost na Kosovu i dalje ostaje relativno niska i uglavnom je koncentrisana u sektoru nekretnina.